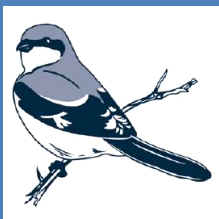

Roofvogelonderzoek in het beekdal van de Dommel, een eerste verkenning in 2013

Samenstelling: Jacques van Kessel
December 2013

Vogelwerkgroep de Kempen

Fotografie kaft: Jacques van Kessel

Fotografie binnenwerk: Wil Smets, Wim Deebe en Jacques van Kessel.

Buizerd.

Foto Wil Smets.

Alle rechten zijn voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming, noch mag het zonder schriftelijke toestemming worden gebruikt voor commerciële toepassingen en/of voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

INHOUD

Dankwoord	3
1. Inleiding	4
2. Werkwijze	5
3. Resultaten	10
3.1 Onderzoekgebied	10
3.2 Havik door Wiebe Witteveen	14
3.3 Sperwer	20
3.4 Buizerd door Wiebe Witteveen	23
3.5 Torenavalk	30
3.6 Boomvalk	33
3.7 Slechtvalk	36
3.8 Zwarte wouw	42
3.9 Rode wouw	45
3.10 Slangenarend, visarend, bruine kiekendief	47
4. Plannen 2014	50
5. Literatuur	54

DANKWOORD

Een woord van dank aan alle medewerkers voor het veldwerk, voor adviezen, tekstcontrole, het beschikbaar stellen van materialen en het insturen van losse waarnemingen:

Wiebe Witteveen en Maria Witteveen voor het beschikbaar stellen van hun veldgegevens 2013 over havik en buizerd.

Fotografen voor beschikbaar stellen van foto's: Wil Smets en Wim Deeben.

Medewerkers veldwerk: Douwe Witteveen, Wiebe Witteveen en Maria Witteveen, Albert Sprengers, Harrie van der Leij, Wim Deeben, Toos Deeben, Peer van de Akker, Bep Janssen, Wilma Meurs, Wil Smets, Frans Huijbers, Gerben Helmes, Annie van den Eijnden, Han Verbakel, René van Gompel en Bjorn van Gestel.

Website Vogels in de Kempen: Ruud Bouwman en Robert Kastelein.

Frits van Hout (ASML Veldhoven) voor de prettige samenwerking, en Patrick Schuurmans (Natuurpunt – Hageven-reservaat) voor het geven van informatie over slechtvalken in Neerpelt - Overpelt België.

Natuurmonumenten Kempen – Midden Limburg: Gaby Bollen (ecoloog), Michel Hendrix (Coördinator Beheer Projecten en extern beleid), Ivo van der Grinten (boswachter), Landgoed de Loonderhoeve: Arno de Schepper en Joke de Schepper voor de prettige samenwerking.

Tekstcontrole en adviezen: Han Verbakel en Jan Wouters.

1. INLEIDING

In dit rapport worden de resultaten van het roofvogelonderzoek in het beekdal van de rivier de Dommel in de Kempen in 2013 weergegeven. Voor de eerste keer wordt in de Kempen een belangrijk beekdal op roofvogels onderzocht, de gegevens zijn voor een deel verzameld tijdens het wespddievenonderzoek, een ander deel is verzameld door Wiebe Witteveen. Tijdens de SOVON broedvogelinventarisaties worden roofvogels uiteraard ook geteld, maar inhoudelijk komen ze vaak onvoldoende aan de orde. Dit komt omdat het roofvogelonderzoek extra veldwerktijd vraagt, en dat is tot 20 augustus ongeveer. Mede daarom leek het zinvol om de roofvogels in het beekdal van de Dommel een aantal jaren te gaan volgen.

Het beekdalgebied de Dommel ten zuiden van Eindhoven heeft de bestemming Ecologische Hoofd Structuur (E.H.S.) vanwege belangrijke natuurwaarden. Het beekdalgebied van de Belgische grens t/m de Venbergse molen is nog eens extra bestemd als Natura 2000 gebied, en dat is een heel belangrijke bestemming om de bescherming van het gebied voldoende te waarborgen.

Dit roofvogelonderzoek is een eerste verkenning in het beekdalgebied van de rivier de Dommel, vanaf de Graaf van Loon - Achterste Brug op de grens met België, tot aan verkeersknooppunt de Hogt Waalre, een strook van ongeveer 18 km. Bij dit onderzoek (2013-2017) gaat het vooral om het vaststellen van broedende en niet broedende paren roofvogels aan de hand van waarnemingen in de periode 15 juni t/m 20 augustus. Het gaat om roofvogels die in het beekdal broeden, maar ook over roofvogels die buiten het gebied broeden maar die het beekdalgebied als belangrijk voedselgebied gebruiken. Het rapport wordt afgerond met de plannen voor het onderzoek in 2014.

2.WERKWIJZE

In de periode 15 juni t/m 20 augustus 2013 is in het onderzoeksgebied dagelijks naar wespddieven en andere roofvogels gekeken, regelmatig door verschillende personen tegelijk. Dat werd gedaan door te posten op locaties met goed uitzicht over het beekdalgebied de Dommel en omliggende bosgebieden. Daar werd dan meestal in de ochtend tussen de drie en vier uur gepost op een locatie. Hierbij werd voortdurend de horizon en de lucht afgezocht op vliegende wespddieven en andere roofvogels. Als hulpmiddel werd daarbij meestal een of meerdere telescopen gebruikt. Werd er op een locatie niets gezien, dan werd er later nog een keer gepost. Wanneer er in een bosgebied wespddieven of andere roofvogels voorkomen, dan kun je namelijk na twee tot drie uur waarnemen in juli en augustus vrijwel zeker een exemplaar zien. De waarnemingen zijn steeds zo nauwkeurig mogelijk ingetekend op topografische kaarten. Dit intekenen van vliegbewegingen op een kaart is natuurlijk nooit 100% nauwkeurig. De nestlocaties zijn op de stippenkaarten, en de kaarten met vliegbewegingen verschoven, de exacte ligging van nesten wordt geheim gehouden.

Buizerd.

Foto: Jacques van Kessel.

Overzicht data en waarnemers van het veldwerk in 2013.

15 juni	J. van Kessel
16 juni	J. van Kessel
17 juni	J. van Kessel
18 juni	A.Sprengers, J. van Kessel
19 juni	J. van Kessel
21 juni	J. van Kessel
22 juni	J. van Kessel
24 juni	J. van Kessel
26 juni	A.Sprengers, J. van Kessel
1 juli	A.Sprengers, J. van Kessel
2 juli	J. van Kessel
3 juli	J. van Kessel
4 juli	W. Witteveen, J. van Kessel
5 juli	J. van Kessel
6 juli	G. Helmes, W.Deeben, T.Deeben, J. van Kessel
7 juli	J. van Kessel
8 juli	J. van Kessel
9 juli	J. van Kessel
10 juli	H. van der Leij, A. Sprengers, J. van Kessel
11 juli	A.Sprengers, J. van Kessel
12 juli	J. van Kessel
13 juli	A. van den Eijnden, T.Deeben, W.Deeben, A.Sprengers, J. van Kessel
14 juli	J. van Kessel
15 juli	A.Sprengers, H. van der Leij, J. van Kessel
16 juli	J. van Kessel

17 juli	J. van Kessel
18 juli	J. van Kessel
19 juli	B.Janssen, A.Sprengers, J. van Kessel
20 juli	W.Deeben, T.Deeben, J. van Kessel
21 juli	J. van Kessel
22 juli	J. van Kessel
23 juli	A.Sprengers, J. van Kessel
24 juli	ringwerkzaamheden: W.Witteveen, M. Witteveen, D.Witteveen, J. van der Spek, J. van Zanten, A. Meeuws, J. van Kessel
25 juli	H. van der Leij, J. van Kessel (gestopt vanwege regen)
26 juli	J. van Kessel
27 juli	simultaantelling: W. Deeben, T. Deeben, E. van Beek, W. Witteveen, D. Witteveen, B. Janssen, P. van de Akker, F. de Blom, R. Hodzelmans, A.Sprengers, H. van der Leij, J. van Kessel (gestopt vanwege regen)
28 juli	W. Deeben, T.Deeben, J. van Kessel
29 juli	J. van Kessel
30 juli	W.Witteveen, J. van Kessel
31 juli	A. Sprengers, H. van der Leij, J. van Kessel
1 augustus	F.Huijbers, J. van Kessel
2 augustus	J. van Kessel
3 augustus	simultaantelling: D.Witteveen, W.Witteveen, F.de Blom, B.Janssen, P.van de Akker, W.Deeben, T.Deeben, E. van Beek, B.van Gestel, A.Sprengers, J.van Kessel
4 augustus	J.van Kessel
5 augustus	W.Deeben, T.Deeben, B. Janssen, J.Hoeks, J. van Kessel
6 augustus	A.Sprengers, R.Sprengers, H.Sprengers, J. van Kessel
7 augustus	H. van der Leij, A.Sprengers, J. van Kessel
8 augustus	J. van Kessel

9 augustus W. Witteveen, J. van Kessel

10 augustus simultaantelling: W. Witteveen, M. Witteveen, D. Witteveen, H. Verbakel, F. de Blom, R. Hodzelmans, A. Sprengers, H. van der Leij, W. Deeben, T. Deeben, B. Janssen, W. Meurs, P. van de Akker, H. van Beek, G. Helmes, J. van Kessel

11 augustus W. Deeben, T. Deeben, J. van Kessel

12 augustus J. van Kessel

13 augustus J. van Kessel

14 augustus W. Witteveen, J. van Kessel

15 augustus H. van der Leij, A. Sprengers, J. van Kessel

16 augustus B. Janssen, J. van Kessel

17 augustus J. van Kessel

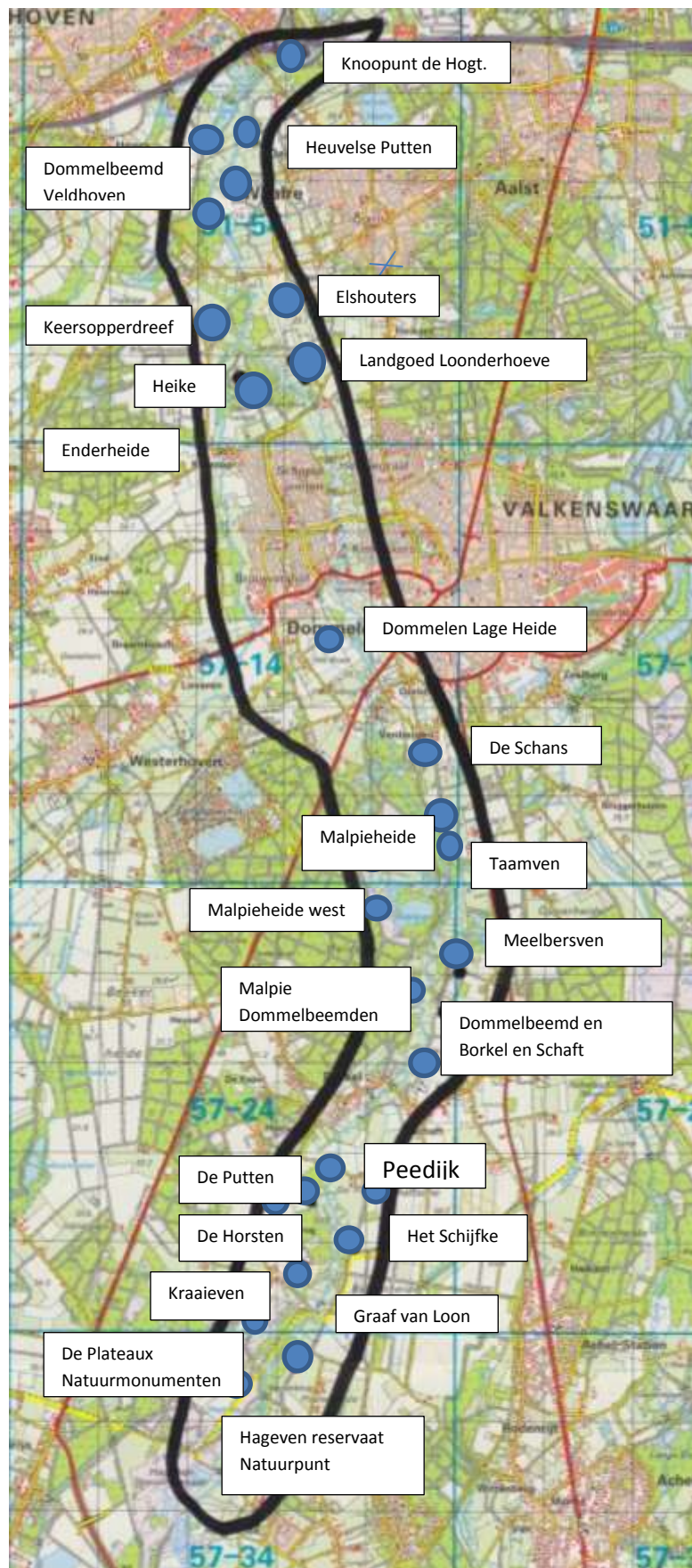
18 augustus J. van Kessel (gestopt vanwege regen)

19 augustus J. van Kessel

20 augustus J. van Kessel

Locaties in Dommeldal van waar alle waarnemingen zijn verzameld. ●

3. RESULTATEN

3.1 ONDERZOEKGEBIED

Het beekdal van de rivier de Dommel dat is onderzocht, ligt ten zuiden van Eindhoven en loopt tot aan de Belgisch-Nederlandse grens. In dit gebied liggen veel waardevolle bosgebieden en graslanden die eigendom zijn van Natuurmonumenten. Verder gronden van particuliere eigenaren en een aantal gronden van de gemeenten Veldhoven, Waalre, Bergeijk en Valkenswaard. Een groot gedeelte van het zuidelijke beekdallandschap heeft de bestemming Natura 2000 gebied.

Dommeldal Borkel en Schaft.

Foto: Jacques van Kessel.

Beekdal van de Dommel noord bij Waalre – Veldhoven.

Foto: Jacques van Kessel.

Dommeldal bij Volmolen noord Waalre.

Foto: Jacques van Kessel.

Dommeldal Heuvelse Putten.

Foto: Jacques van Kessel.

3.2 HAVIK DOOR WIEBE WITTEVEEN

Met de havik gaan we heel voorzichtig om als het gaat om het vermelden van broedlocaties. Reden is dat er in de Nederlandse en Belgische Kempen nogal eens haviken worden geroofd voor de handel. We hebben gehoord dat de huidige prijzen voor een jonge havik liggen tussen de 1800 en 1900 euro per stuk. Dat zijn dus behoorlijke prijzen voor deze roofvogels en reden voor kwaadwillenden in onze regio om hier en daar nesten leeg te roven, of om alleen de jonge vrouwtjes uit de nesten te halen. Vermoedelijk verdwijnen de meeste jonge haviken via België en Duitsland naar landen zoals de Arabische Emiraten en Saudi Arabië waar het valkenier zijn een echte elitesport is, waar enorm veel geld in omgaat. Uiteraard wordt er wel gecontroleerd, maar het probleem is de bewijslast, met andere woorden, mensen moeten op heterdaad worden betrapt en dat is zeer moeilijk. Wiebe Witteveen heeft na het broedseizoen nog enkele nieuwe territoria ontdekt aan de hand van roepende (bedelende) jonge haviken.

Methode volgens R.G.Bijlsma, 1997. Handleiding veldonderzoek roofvogels. Vogelbescherming – Werkgroep Roofvogels Nederland. Datumgrenzen havik: 1 februari – 15 juli. Minimum aantal territorium indicerende waarnemingen: totaal 3 waarnemingen waarvan 2 tussen de datumgrenzen.

Havik.

Foto: Jacques van Kessel

Resultaten havik.

Vrijwel alle nest- en broedgegevens zijn verzameld door Wiebe Witteveen, aangevuld met eigen veldgegevens van de periode 15 juni t-m 20 augustus. Nestkaarten zijn ingeleverd bij de W.R.N.

De Hogt Waalre: in 2012 nog een succesvol paar haviken, maar helaas in 2013 geen bezet nest gevonden. Wel een ruipen van een vrouwtje gevonden.

Nagelmekerseweg Veldhoven. Succesvol broedgeval. Er zijn twee jongen uitgevlogen (mannetje en vrouwtje). Na het broedseizoen heb ik nog enkele keren een onvolwassen exemplaar gehoord in de buurt van de nestplaats.

Elshouters Heike – Van Hapertbos: geen broedgeval, wel al meerdere keren onvolwassen haviken gezien in dit bosgebied in 2012 en 2013. Op 10/8 een onvolwassen exemplaar. Komt misschien van de Enderheide. Op 27/5 een volwassen havik gezien, vloog richting Heieind.

Enderheide Riethoven, 1 paar.

Hier zit jaarlijks een paar. In 2013 nest bezet met ei en dus ook slechts een jong uitgevlogen.

Valkenswaard Gildeterrein - de Schans: 1 paar

Op 3/8 2 onvolwassen exemplaren in de buurt van het nest. Op 8/8 een adult ten noorden van Gr.Malpieven. Op 11/8 een onvolwassen exemplaar.

Valkenswaard bos Malpieheide-zuid, 1 paar

Dit paar heeft bijna altijd 3 jongen. Op 15/7 1 onvolwassen exemplaar. Zuidwest. Op 8/8 2 onvolwassen exemplaren en 1 adult boven bos cirkelend.

Valkenswaard Malpieheide noord-west, 1 paar
Normaal heeft dit paar altijd 2 jongen. In 2013 wel nest gevonden (was al bekend) maar vogels zijn niet overgegaan tot eileg.

Valkenswaard omgeving Taamven: 1 paar haviken in 2013. Enkele jongen zijn succesvol uitgevlogen. Op 4/8 zag R. van Gompel 2 onvolwassen exemplaren.

Valkenswaard omgeving Horsten en Putten Borkel en Schaft:
Tot ongeveer 2007 – 2008 jaarlijks een paar broedend aan de noord-westkant van de Horsten. Heel vreemd dat daarna geen broedgevallen meer zijn vastgesteld. Merkwaardig dat in dit mooie en geschikte bosgebied geen broedende haviken zijn aangetroffen in 2013.

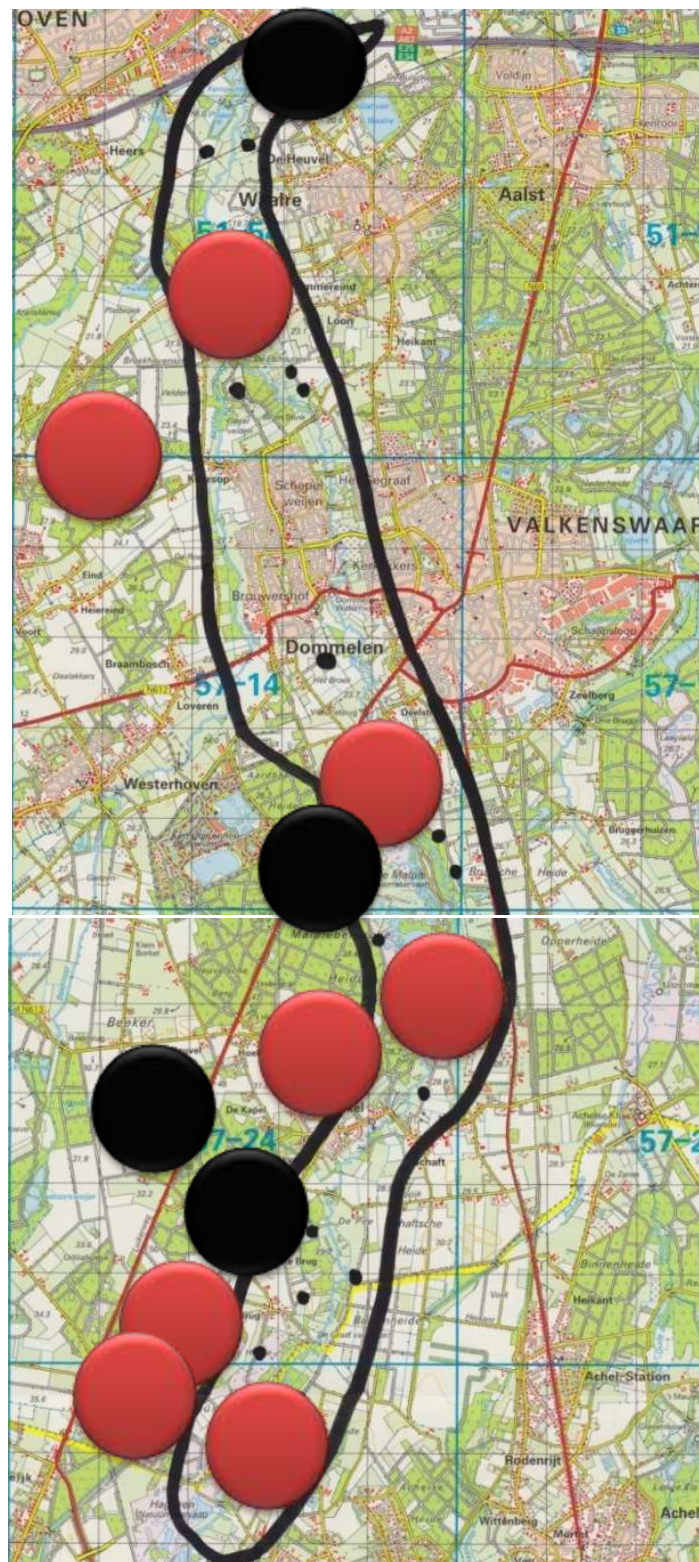
Luikerweg MCPLX, 1 paar
Normaal een nest met jongen, maar in 2013 zijn de vogels niet overgegaan tot eileg.

Kraaieven – Lage Heide zuid, 1 paar in 2012 aan de zuidzijde (melding Willy Pardon). In 2013 weer 1 paar haviken maar deze hebben juist op Belgisch grondgebied gebroed aldus Willy Pardon (Natuurpunt Hagevenreservaat). Op 5/8 een onvolwassen exemplaar gezien.

Berkheuvel, 1 paar
Normaal jaarlijks 1 paar. Maar in 2013 nest opgebouwd, groene nestkom maar geen eileg.

Plateaux 1 paar.
21/5 1 exemplaar kekkerend aan westzijde Plateaux. Op 9/8 1 onvolwassen exemplaar.

Verspreiding havik

Rood= bezet nest.

Zwart= territorium maar geen nest.

Volwassen vrouwtje havik.

Foto: Jacques van Kessel.

Bosgebied Malpieheide west.

Foto: Jacques van Kessel.

3.3 SPERWER

Tijdens het veldwerk opvallend weinig sperwers in het Dommeldalgebied. Het lijkt erop dat de slechte situatie van 2012 met lage aantallen broedparen nog niet is verbeterd.

Methode volgens R.G. Bijlsma, 1997. Handleiding veldonderzoek roofvogels. Vogelbescherming – Werkgroep Roofvogels Nederland. Datumgrenzen sperwer: 1 maart – 15 juli. Minimum aantal territorium indicerende waarnemingen: totaal 3 waarnemingen waarvan 2 tussen de datumgrenzen.

Dommelbeemden Veldhoven-Philips Visvijvers, 1 paar.

3/5 1 exemplaar De Gracht Dommeldal, 20/5 1 exemplaar O.L. Vrouwebrug Dommel, 30/5 1 exemplaar Philips Visvijvers, 6/7 1 exemplaar Heuvelse Putten west, 22/7 1 exemplaar Philips Visvijvers, cirkelend.

Elshouters, 1 paar.

17/6 1 exemplaar Elshouters, 22/6 1 exemplaar Van Hapertbos, 26/6 1 exemplaar cirkelend boven Elshouters, 9/7 een mannetje met voedsel Timmereind-west. 10/7 1 exemplaar Elshouters, 2/8 1 exemplaar, vliegt naar Van Hapertbos, 6/8 1 exemplaar cirkelend boven Elshouters, 10/8 2 exemplaren Elshouters.

Malpieheide zuid/west, 1 paar.

20/5 1 exemplaar West, 10/7 1 exemplaar cirkelend boven Vaarvennen. 14/7 1exemplaar West, 22/7 1 exemplaar Dommeldal ten noord-westen van Venbergse molen. 4/8 1exemplaar cirkelend boven Vaarvennen.

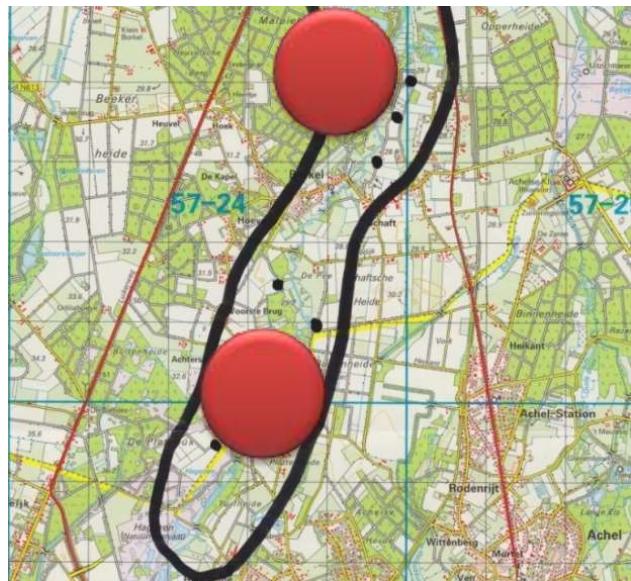
Lage Heide Kraaiven, 1 paar.

19/6 1 exemplaar Lage heide, 10/7 1 exemplaar Kraaiven, 11/7 1 exemplaar cirkelend. 17/8 1 exemplaar mannetje Horsten Lage Heide, 9/8 1 exemplaar Lage Heide Kraaiven.

De Plateaux (geen waarnemingen tussen datum grenzen).

13/7 1 exemplaar cirkelend. 9/8 2 exemplaren Pilvarenven noord-oost.

Verspreiding sperwer.

Een zonnende sperwer.

Foto's: Jacques van Kessel.

Dommeldal, bossen en beemden.

Foto's: Jacques van Kessel.

3.4 BUIZERD DOOR WIEBE WITTEVEEN

De buizerd is geen gemakkelijke soort. Sommige exemplaren leven heel stil en verborgen, andere zijn juist heel luidruchtig. Door te kijken en te luisteren kun je ook na het broedseizoen de onvolwassen vogels herkennen. Deze blijven na het uitvliegen nog een tijdje bij de ouders om te bedelen om voedsel. Maar in bosgebieden zijn er meestal ook paren buizerden die niet tot broeden overgaan, een surplus populatie. Wiebe Witteveen heeft na het broedseizoen nog een aantal territoria gevonden aan de hand van roepende (bedelende) jonge buizerden. Nestkaarten zijn ingeleverd bij de W.R.N.

Methode volgens R.G.Bijlsma, 1997. Handleiding veldonderzoek roofvogels. Vogelbescherming – Werkgroep Roofvogels Nederland. Datumgrenzen buizerd: 1 februari – 15 juli. Minimum aantal territorium indicerende waarnemingen: totaal 3 waarnemingen waarvan 2 tussen de datumgrenzen.

Buizerd.

Foto: Wim Deeben.

Buizerd

De broedvogelinformatie is afkomstig van Wiebe Witteveen, we hebben die aangevuld met eigen veldgegevens van de periode 15 juni t-m 20 augustus.

De Hogt Waalre 1 paar

19/7 1 onvolwassen exemplaar, roepend. 8/8 1 adult en 1 onvolwassen exemplaar boven bosgebied. 13/8 1 onvolwassen exemplaar roepend. Er is slechts een onvolwassen vogel uitgevlogen, deze enkele keren gehoord.

Dommelbeemden noord, bosje Van de Zanden, 1 paar

Op 12/7 2 ex. Op 28/7 2 onvolwassen exemplaren. Op 2/8 nog slechts 1 onvolwassen vogel, roepend.

Dommelbeemden ten zuid-oosten van Heuvelse Putten, 1 paar

Op 30/7: slechts 2 onvolwassen exemplaren zijn hier uitgevlogen. 31/7 2 onvolwassen exemplaren.

Dommelbeemden Nagelmekerseweg Veldhoven 1 paar.

Op 10/8 1 adulte buizerd. Geen enkele onvolwassen vogel gehoord.

Dommelbeemden Waalre Volmolen noord, 1 paar.

Een bezet nestlegsel mislukt. Pluksel van een buizerd gevonden vlakbij de nestboom. Opvallend was wel dat ook het nest uit de boom was verwijderd, wat wel heel verdacht is.

Elshouters noord-west, 1 paar

Op 10/8 2 adulte exemplaren, geen enkele onvolwassen buizerd gehoord.

Elshouters noord-oost, 1 paar

14/7 2 adulte exemplaren. Op 30/7 vlakbij nest slechts 2 onvolwassen exemplaren uitgevlogen.

Elshouters zuid, 1 paar

25/7 een of twee onvolwassen exemplaren gehoord. 2/8 een onvolwassen exemplaar gehoord. Op 10/8 1 onvolwassen exemplaar gezien en gehoord bij Loonderhoeve.

Heike Valkenswaard, 1 paar.

Op 24/7 nestvondst. Jongen waren al uitgevlogen.

Malpieheide noord, 1 paar.

10/7 2 exemplaren 12/8 2 exemplaren De Schans. Slechts enkele keren een onvolwassen vogel gehoord.

Malpieheide west, 1 paar.

15/7 1 exemplaar 14/8 1 paar boven bos.

Malpieheide zuid-oost Dommelbeemden, 1 paar

15/7 2 exemplaren 10/8 2 onvolwassen exemplaren gehoord in Dommeldal.

De Putten, 1 paar

16/7 2 exemplaren slechts een onvolwassen vogel uitgevlogen. 7/8 1 onvolwassen exemplaar roepend. 13/8 1 onvolwassen exemplaar.
17/8 2 adulte en 1 onvolwassen exemplaar.

De Horsten, 1 paar

6/7 2 adulte exemplaren 12/7 1 exemplaar. 5/8 1 adult en 1

onvolwassen exemplaar. 6/8 een onvolwassen exemplaar. 13/8 1 paar.
slechts 2 onvolwassen exemplaren uitgevlogen.

Schijfke Borkel en Schaft, 1 paar

Een nest met 2 onvolwassen exemplaren op 22/7 (Wiebe Witteveen). 5/8
een onvolwassen exemplaar, roepend en een adult met prooi. 6/8 3
exemplaren in bos en een onvolwassen exemplaar gezien.

Lage Heide - Kraaiven, 1 paar.

9/8 1 ex. 11/8 2 ex. Kraaiven, 14/8 2 ex. geen enkele onv. gehoord.

De Plateaux, 2 paar

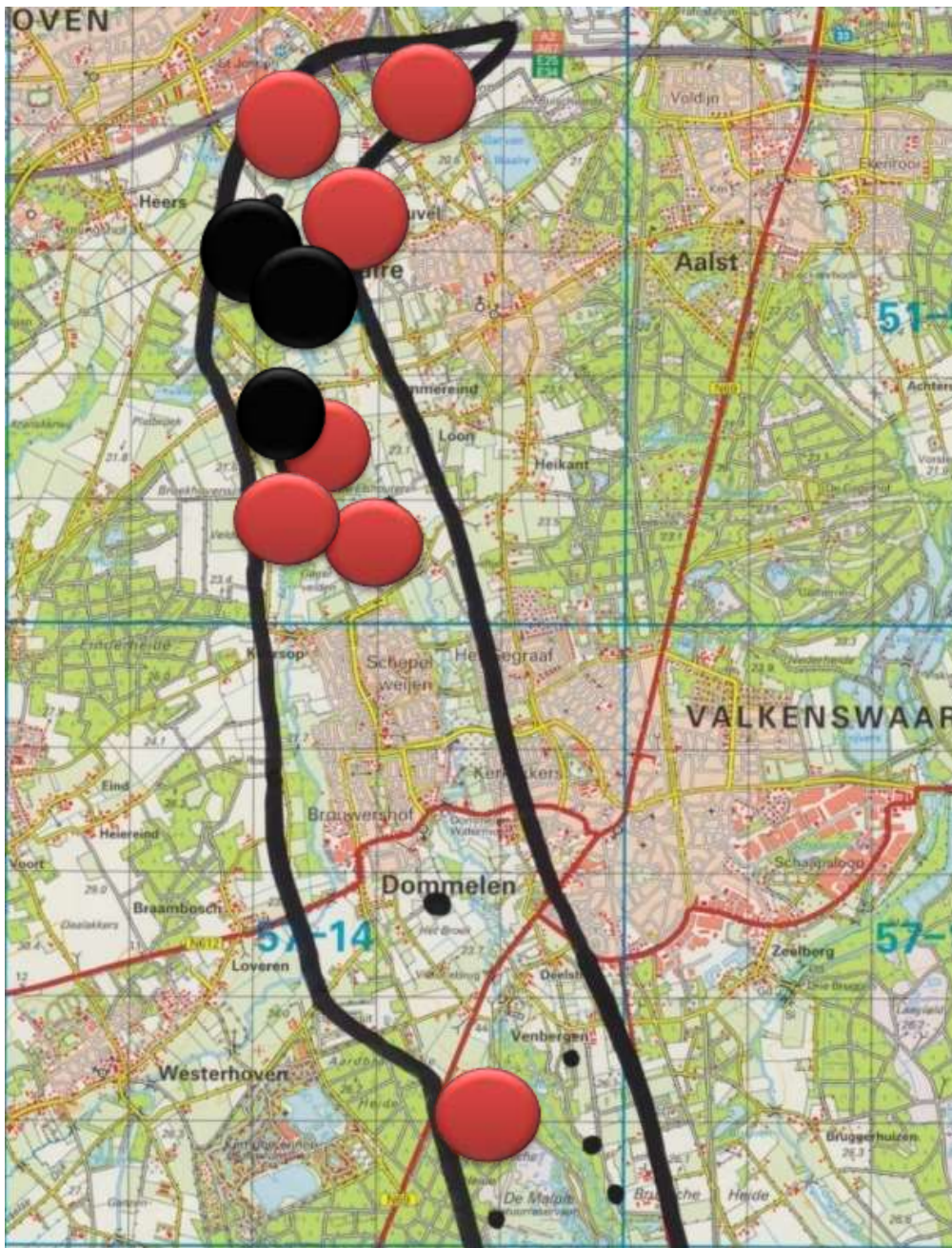
Een bezet nest ten zuid-westen van de Achterste Brug. Er waren slechts twee
jongen. 5/7 3 exemplaren Pilvarenven-noord. 3/8 nest hier. 9/8 2
exemplaren zuid en 2 exemplaren noord 11/8 3 exemplaren Pilvarenven
noord, 14/8 1 exemplaar, 20/8 1 paar.

Buizerd.

Foto: Jacques van Kessel.

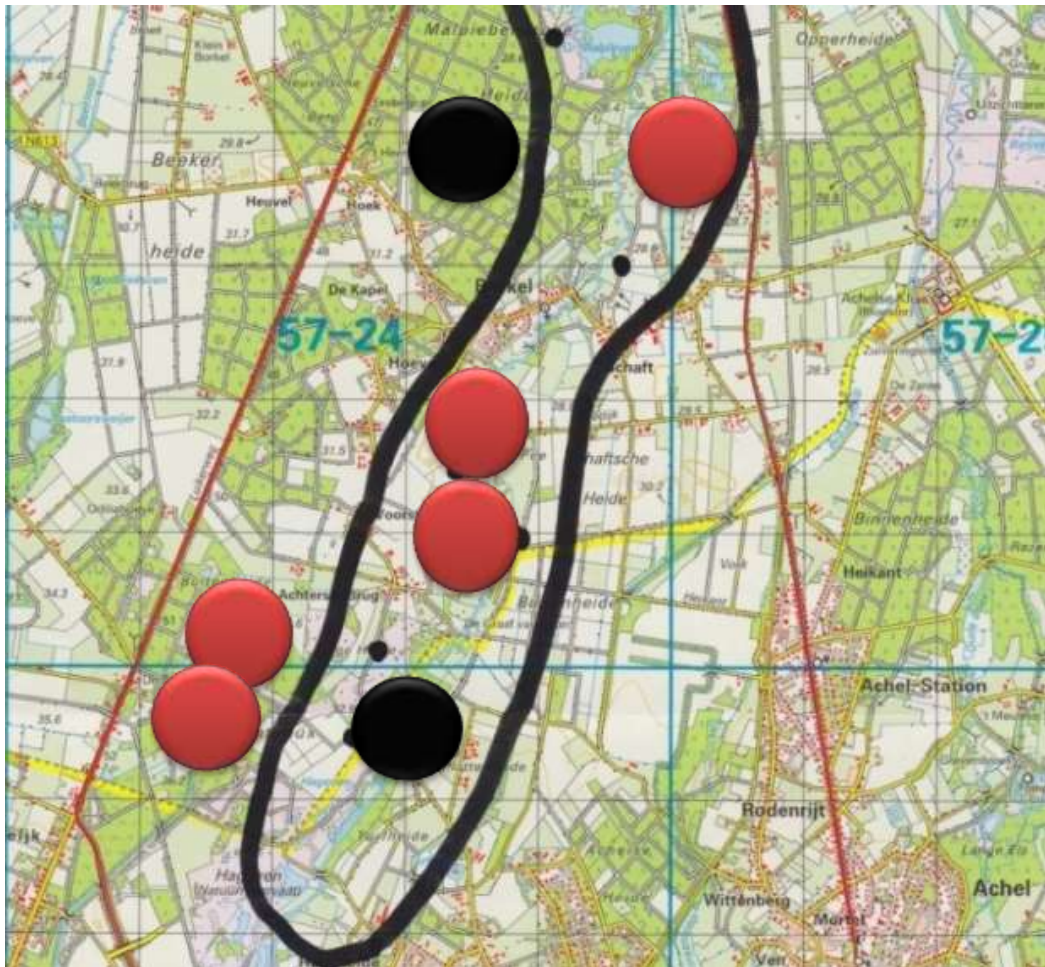
Verspreiding buizerd

Rood= bezet nest.

Zwart= territorium maar geen nest.

Verspreiding buizerd

Rood= bezet nest.

Zwart= territorium maar geen nest.

Dommeldal Malpieheide oost, Valkenswaard.

Foto: Jacques van Kessel.

3.5 TORENVALK

Opvallend weinig locaties met torenvalkparen in 2013. Slechts drie plaatsen gevonden in het beekdal van de Dommel of aan de rand ervan. Maar ook buiten de beekdalen zien we weinig torenvalken.

Methode volgens R.G.Bijlsma, 1997. Handleiding veldonderzoek roofvogels. Vogelbescherming – Werkgroep Roofvogels Nederland. Datumgrenzen torenvalk: 1 maart – 15 juli. Minimum aantal territorium indicerende waarnemingen: totaal 3 waarnemingen waarvan 2 tussen de datumgrenzen.

Dommelbeemden Elshouters Waalre – Riethoven, 1 paar.

Witven 15/5 1 exemplaar en 2/7 en 6/7 1 exemplaar Dommelbeemd Nagelmekersweg. Dit betreft dezelfde vogels als die van de Elshouters. Volgens Wiebe Witteveen broedt dit paar bij de witte bungalows vlakbij einde Keersopperdreef. Op 14/7 1 exemplaar aan zuidzijde Volmolen. 30/7 de Heuvel 2 onvolwassen exemplaren.

Groot Malpieven, 1 paar

3/6 1 adult exemplaar met prooi zuid west Dommelbeemd. 1/7 1 exemplaar Gr.Malpieven zuid-west, 10/7 Malpie heide, 15/7 1 exemplaar Gr.Malpieven, 7/8 Groot Malpieven, 24/8 1 exemplaar Gr.Malpieven.

Achterste Brug Horsten, 1 paar.

Op 6/7 1 exemplaar Horsten, 13/7 2 exemplaar Horsten, Op 16/7 1 exemplaar. 9/8 2 exemplaar Kraaiven, 10/8 1 exemplaar Horsten, 16/8 1 onvolwassen exemplaar.

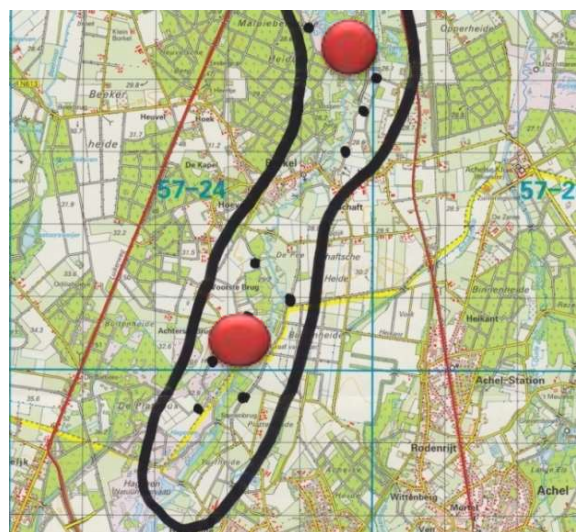
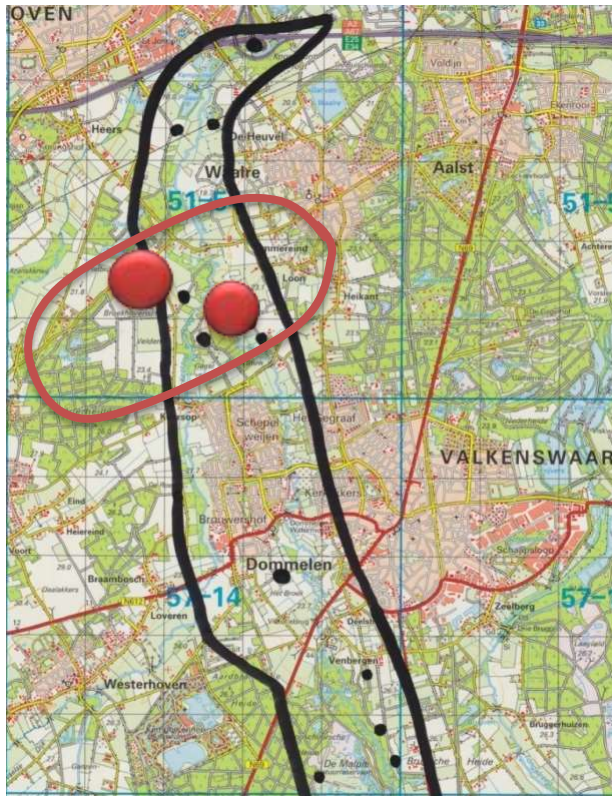
Plateaux Pilvarenven

Waarnemingen allemaal buiten de datum grenzen.

21/5 1 exemplaar west, 3/8 twee onvolwassen exemplaren, 11/8 1

exemplaar Pilvarenven, 14/8 2 exemplaren Pilvarenven noord, 20/8 1
exemplaar Crassulaven, 20/8 Kraaiven- Lage Heide 3 exemplaren.

Verspreiding torenvalk.

Torenvalk.

Foto: Wim Deeben.

Malpie Dommelbeemden.

Foto's: Jacques van Kessel.

3.6 BOOMVALK

De laatste jaren lijkt het aantal verder af te nemen in de Kempen. In en aan de rand van het beekdal van de Dommel zijn slechts drie paren aangetroffen in 2013. Helaas zijn er helemaal geen onvolwassen vogels gezien.

Methode volgens R.G.Bijlsma, 1997. Handleiding veldonderzoek roofvogels. Vogelbescherming – Werkgroep Roofvogels Nederland. Datumgrenzen boomvalk: 1 mei – 15 september. Minimum aantal territorium indicerende waarnemingen: totaal 3 waarnemingen waarvan 2 tussen de datumgrenzen. Op drie plaatsen een paar boomvalken en dat is een heel mooi resultaat. Temeer omdat het heel slecht gaat met deze soort in de Kempen. Helaas worden ook soms boomvalkjongen uitgehaald voor de illegale handel.

Waalre – Valkenswaard: bos van Van Hapert gelegen in het Heike en Elshouters in het beekdal van de Dommel. 1 paar in 2012 met 1 uitgevlogen jong, en ook in 2013 1 paar in bos familie Van Hapert.

7/7 1 exemplaar Elshouters-Van Hapert bos, 20/7 1 exemplaar Van Hapertbos, 29/7 1 exemplaar Van Haperbos, 31/7 1 exemplaar Van Hapertbos naar Elshouters, 2/8 1 exemplaar vliegt van Keersopperdreef naar Elshouters, 8/8 1 exemplaar Elshouters Volmolen, 13/8 1 exemplaar Elshouters,

Malpieheide west en Malpiedommelbeemden, in 2013 1 paar.

31/7 1 exemplaar Groot Malpieven naar Dommelbeemden, 4/8 1 exemplaar Vaarvennen noord-oost, 8/8 2 exemplaren Groot Malpieven zuid, 10/8 1 exemplaar Groot Malpieven zuid, 15/8 exemplaar Dommelbeemden, 24/8 2 exemplaren Groot Malpieven west.

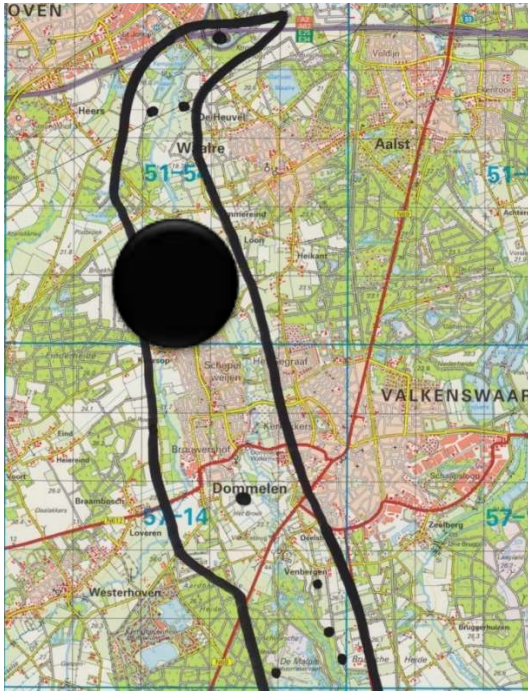
Lage Heide – Kraaieven – Pilvarenven, in 2013 1 paar.

5/7 1 exemplaar Crassulaven noord-west, 16/7 1 exemplaar De Horsten, 3/8 1 exemplaar Graaf v.Loos Lage Heide, 9/8 1 exemplaar Lage Heide, 13/8 1 exemplaar Horsten, 11/8 1 exemplaar Lage Heide oost, 14/8 1 exemplaar vliegt richting Klotven.

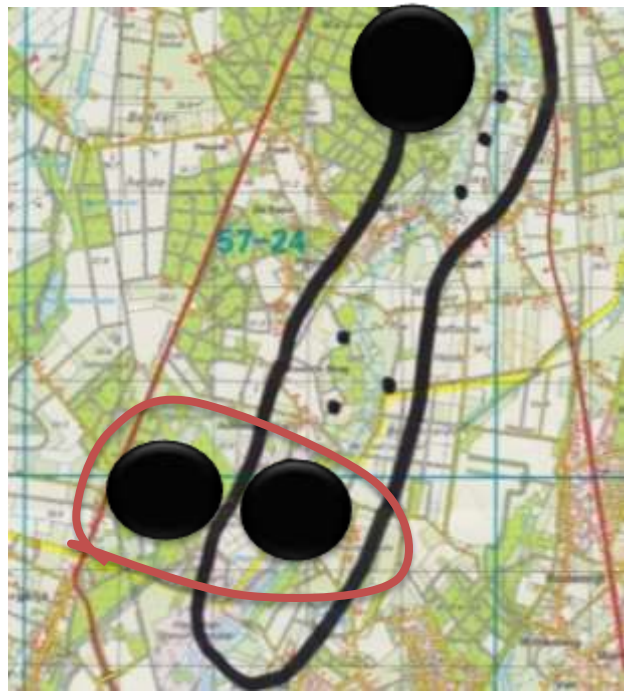
De Plateaux Klotven zuid in 2012 1 paar, in 2013 onbekend. Het lijkt erop dat deze boomvalken op en neer vliegen naar Kraaiven.

11/8 1 exemplaar Pilvarenven, 13/8 1 exemplaar Pilvarenven noord-west,
20/8 2 exemplaren Crassulaven.

Verspreiding boomvalk.

Rood= bezet nest.

Zwart= territorium maar geen nest.

Malpieheide.

Foto's: Jacques van Kessel.

Dommeldal Heuvelse Putten.

Foto: Jacques van Kessel.

3.7 SLECHTVALK

Al drie jaar zit een paar slechtvalken op het hoofgebouw van het bedrijf ASML. vooral dankzij ASML-directielid Frits van Hout wordt alles in het werk gesteld om de slechtvalken te beschermen en te beveiligen. Wij onderhouden goede contacten met Frits van Hout. Deze slechtvalken maken veelvuldig gebruik van de beekdalen Dommel en Run en vooral de hoogspanningsmasten in het Dommeldal zijn geliefde uitkijkpunten voor de jacht. In deze beekdalen zitten veel houtduiven en andere vogels, dus er is voldoende voedsel.

Een ander paar zit regelmatig op de Plateaux omgeving Crassulaven. Volgens Patrick Schuurmans (Natuurpunt) zit er een paar al enkele jaren succesvol op enkele hoge silo's, op Belgisch grondgebied, ten zuid-westen van de Plateaux. Ik heb al meerdere keren slechtvalken gezien die aan de westzijde van de betonnen vogelkijkhut jagen en rusten op de grond of in enkele oude bomen.

Methode volgens R.G.Bijlsma, 1997. Handleiding veldonderzoek roofvogels. Vogelbescherming – Werkgroep Roofvogels Nederland. Datumgrenzen slechtvalk: 1 februari – 30 juni. Minimum aantal territorium indicerende waarnemingen: totaal 3 waarnemingen waarvan 2 tussen de datumgrenzen.

ASML hoofgebouw met slechtvalkcast.

Foto Jacques van Kessel.

Vrouwetje slechtvalk Dommelbeemden 10 mei 2013.

Foto: Jacques van Kessel.

Slechtvalk ASML Veldhoven.

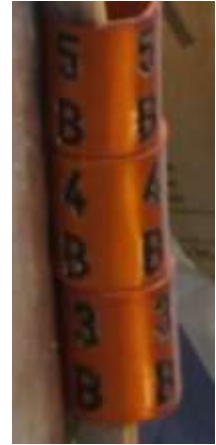
9/5 2 exemplaren 10/5 2 exemplaren, adult en vier jongen geringd 17/5 1 exemplaar 20/6 1 exemplaar 1/7 2 exemplaren en 1 onvolwassen vogel. 5/7 2 exemplaren. 7/7 1exemplaar. 8/7 1exemplaar. 9/7 2 onvolwassen exemplaren. 14/7 1 onvolwassen vogel. 19/7 1 exemplaar. 21/7 1 exemplaar. 2/8 1 onvolwassen exemplaar bij Dommelbeemden-noord van de Halve Stuiver. Verder waarnemingen op ASML webcam via de site van de Werkgroep Slechtvalk Nederland www.werkgroepslechtvalk.nl

Slechtvalken in hoogspanningsmast 2010, Dommelbeemden Veldhoven-Waalre.

Foto's: Wil Smets.

De vier jonge slechtvalken op het ASML gebouw zijn geringd op 10 mei 2013 door Peter van Geneijgen (voorzitter Werkgroep Slechtvalk Nederland).

Foto's: Jacques van Kessel.

Vliegbewegingen van ASML slechtvalken in 2010.

Tekening: Jacques van Kessel.

Slechtvalk de Plateaux Neerpelt – Overpelt België

Het paar slechtvalken dat al enkele jaren succesvol in Overpelt broedt, maakt veelvuldig gebruik van het Hageven-reservaat en natuurgebied de Plateaux van Natuurmonumenten als voedselgebied (Patrick Schuurmans Natuurpunt).

- 24/4 1 exemplaar de Plateaux
- 18/5 1 exemplaar de Plateaux
- 21/5 1 exemplaar de Plateaux
- 26/3 1 exemplaar de Plateaux
- 18/6 1 exemplaar de Plateaux,
- 5/7 1 exemplaar de Plateaux
- 20/8 1 exemplaar de Plateaux, onvolwassen slechtvalk.

Verspreiding slechtvalk.

 = losse waarnemingen

Dommelbeemden Schans Valkenswaard.

Foto: Jacques van Kessel.

3.8 ZWARTE WOUW

Heel verrassend zijn de waarnemingen van een zwarte wouw op 20 juli 2013 en 29 juli 2013 in het beekdal van de Dommel. Op 20 juli kwam de vogel omhoog uit een populierenbos in het landgoed de Loonderhoeve van de familie De Schepper. Deze vogel vloog een hele tijd zoekend boven het Dommeldal, ter hoogte van de Elshouters boog hij af in de richting noord-oost. Vervolgens boog hij af in de richting oost en zuid-oost. Op 29 juli vloog de vogel over het beekdal bij de Elshouters en verdween uit het zicht.

Zwarte wouw.

Foto: Wim Deeben.

Deze waarneming bewijst dat deze vogels, die elders in de Kempen broeden, ook gebruikmaken van het Dommeldal als voedselgebied. De kans bestaat dat jonge uitgevlogen vogels zich de komende jaren ook in het Dommeldal gaan vestigen.

Methode volgens R.G.Bijlsma, 1997. Handleiding veldonderzoek roofvogels. Vogelbescherming – Werkgroep Roofvogels Nederland. Datumgrenzen zwarte wouw: 20 april – 15 juli. Minimum aantal territorium indicerende waarnemingen: totaal 3 waarnemingen waarvan 2 tussen de datumgrenzen.

Zwarte wouw.

Foto: Jacques van Kessel.

In het voorjaar van 2012 hebben we ook drie zeer interessante waarnemingen in en rond het beekdal van de Dommel en de Run. Dat waren waarnemingen binnen de datumgrenzen, waarschijnlijk zijn het late doortrekkers geweest.

Zwarte wouw.

Foto: Jacques van Kessel.

Foto: Jacques van Kessel.

3.9 RODE WOUW

Methode volgens R.G.Bijlsma, 1997. Handleiding veldonderzoek roofvogels. Vogelbescherming – Werkgroep Roofvogels Nederland. Datumgrenzen rode wouw: 1 april – 15 juli. Minimum aantal territorium indicerende waarnemingen: totaal 3 waarnemingen waarvan 2 tussen de datumgrenzen.

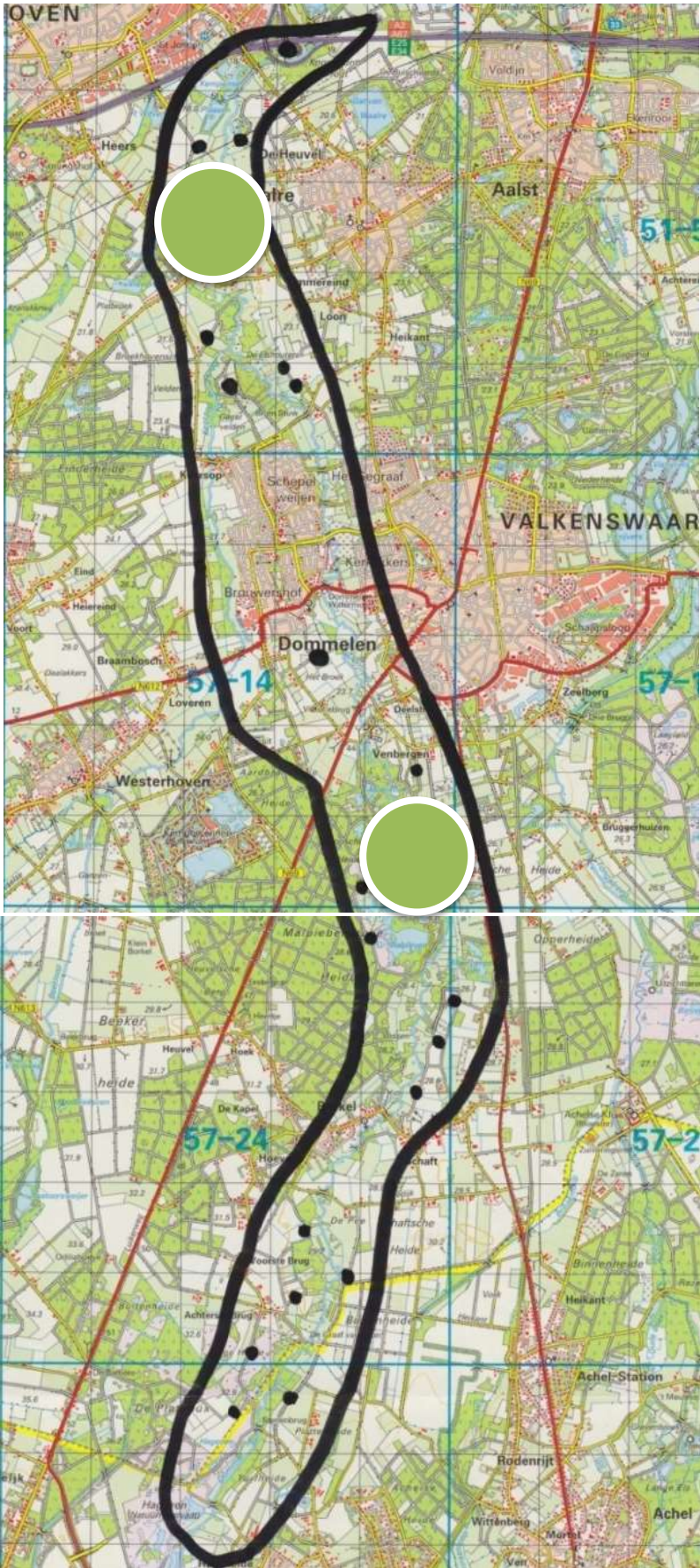
Op 8 juli 2013 kwam een rode wouw 's morgens uit het beekdal van de Dommel bij de Nagelmekerse weg omhoog, ter hoogte van een perceel ten zuidwesten van Heuvelse Putten. Deze vogel cirkelde omhoog, bleef een hele tijd boven het beekdal hangen en vloog vervolgens in een rechte lijn richting noord-west richting Sprankelbossen. Op 5 augustus nog een rode wouw aan de oostzijde van de Dommel, tussen Venbergen en Taamven. Dit is zo'n vogel die al vroeg doortrekt. Ze vliegen meestal in de richting zuid of zuid-west. Omdat deze vogel van 8 juli dus noord-west vloog is dat een interessante waarneming.

We moeten er rekening mee houden dat de rode wouw de komende jaren best een keer een broedpoging kan ondernemen in het Dommeldal. Met name de wat oudere eikenbossen in of aan de rand van beekdalen kunnen aantrekkelijk zijn voor deze soort.

Foto's: Jacques van Kessel.

Waarnemingen rode wouw.

3.10 SLAGENAREND, VISAREND EN BRUINE KIEKENDIEF.

SLANGENAREND

Een waarneming van een slangenarend op de Plateaux door Ruud Bouwman op 12 mei 2013 (bron: website Vogels in de Kempen).

VISAREND

De meeste visarendwaarnemingen zijn gedaan in de gebieden Maai en Pastoorsweijer in Bergeijk. In 2013 steeds een exemplaar op 6 augustus, 8 augustus, 9 augustus, 7 september, 9 september, 11 september, 13 september, 14 september, 15 september, 16 september, 19 september, 2013 (bron: website Vogels in de Kempen).

Foto: Wil Smets.

In 2012 is de visarend nog tot heel laat in het najaar gezien bij de Maai en de Pastoorsweijer in Bergeijk (melding Wil Smets en website Vogels in de Kempen). Ook hebben we enkele keren een visarend gezien op de Plateaux - Hageven en het Klotven. Het is helemaal niet onmogelijk dat deze soort in de toekomst nog eens een broedvogel wordt in de Brabantse Kempen.

BRUINE KIEKENDIEF

De eerste waarneming is van 28 juli 2013, een mannetje dat vanuit het noorden over het beekdal van de Dommel vloog in de richting zuid. Op 31 juli vliegt een vrouwtje van Vaarvennen naar zuid. Daarna nog een waarneming op 8 augustus bij Landgoed Loonderhoeve en Elshouters. Dit vrouwtje bruine kiekendief verdween in de richting noord-west. We denken dat dit een lokale vogel is die mogelijk kwam van de Valkenswaardse visvijvers.

Dommelbeemden.

Foto: Jacques van Kessel.

Buizerd Dommelbeemden Veldhoven.

Foto: Wil Smets.

4. PLANNEN VOOR 2014

Het is de bedoeling om in 2014 weer hetzelfde gebied te onderzoeken. Nu al blijkt dat het gebied eigenlijk te smal is, daarom zullen we in 2014 een breder gebied kiezen, mede op advies van enkele andere onderzoekers. We moeten opnieuw proberen zoveel mogelijk territoria op te sporen en te volgen tijdens het broedseizoen. Voor elk bezet territorium willen we een zo betrouwbaar mogelijk beeld krijgen van het broedsucces. Ook blijft het interessant om te weten welke paren komen tot broeden en welke paren niet. We moeten niet alleen grotere bosgebieden controleren, maar ook aandacht geven aan kleinere bospercelen in het agrarisch gebied, zo ook die kleine en grotere vochtige bosjes die in of tegen beekdalen aan liggen. Op de volgende pagina is een kaart weergegeven met de aandachtsgebieden voor 2014.

Mensen die interesse hebben om in 2014 te helpen met ons roofvogelonderzoek, of mensen die gewoon willen meehelpen met het veldwerk om roofvogels beter te leren kennen, kunnen zich nu al opgeven. Zij krijgen te zijner tijd automatisch informatie en een uitnodiging. U kunt zich aanmelden bij Jacques van Kessel j.kessel51@upcmail.nl

Foto: Jacques van Kessel.

Aandachtsgebieden voor het onderzoek in 2014.

Nieuwe begrenzing onderzoeksgebied in 2014.

Foto: Jacques van Kessel.

Informatie roofvogels en landelijke registratie roofvogelvervolging.

Meer informatie over roofvogelonderzoek in Nederland vind je op de W.R.N. website www.werkgroeproofvogels.nl Stichting Werkgroep Roofvogels Nederland.

Informatie over activiteiten, nieuwsbrieven, roofvogelonderzoeken en andere onderzoeken van de Vogelwerkgroep de Kempen kun je vinden op de website www.vwgdekempen.nl

Vogelwerkgroep de Kempen

5. Literatuur

Bijlsma, R.G., 1997. Handleiding veldonderzoek roofvogels. Vogelbescherming – Werkgroep Roofvogels Nederland. KNNV uitgeverij.

Jansman, H., 2000. Herkenning en opsporing van roofvogelvervolging. Werkgroep Roofvogels Nederland.

Kessel, J. van & van Happen, P. 2007. Herkenning van wespddieven, een korte handleiding voor het veldwerk. De Blauwe Klauwier 33 (2) 14-23

Kessel, J. van, 2013. Onderzoek wespddieven in het beekdal van de Dommel in 2013. Vogelwerkgroep de Kempen.

Kessel, J. van en F. Hijnen, 2013. Nieuwsbrief broedseizoen 2013 van slechtvalken in Veldhoven en Eindhoven. Vogelwerkgroep de Kempen.

Website Vogels in de Kempen 2013. www.vogelsindekempen.nl

Witteveen, W., 2013. Resultaten onderzoek 2013 naar het voorkomen van de havik en buizerd in en rond het beekdal van de Dommel (diverse mededelingen).